

49708

כ"א טבת תשע"ב

16/1/2012

על עמידות החיידקיים לאנטיביוטיקה בארץ ובעולם

ד"ר שמוליק פרידמן

במסגרת הפורום המקצועי ה-13 שהתקיים במועצה התקיים דיון בנושא עמידות החיידקיים לאנטיביוטיקה. האם זו בעיה ארצית/עולמית? האם היא צריכה להטריד אותנו? ומהי "תרומת" הרפואה הווטרנרית להגברת עמידות זו?

בפני באי הפורום המקצועי הרצו פרופ' נתי קלר מבי"ח תל השומר, פרופ' סטאפן סובק מהמכון הווטרנרי וד"ר שמוליק פרידמן ממועצת החלב.

כאמור, אחת השאלות שנשאלו היתה **האם באמת קיימת בעיה של הגברת עמידות החיידקיים לאנטיביוטיקה?**

בעיית העמידות לאנטיביוטיקה היא בעיה עולמית המאפיינת את העולם המערבי ואת המדינות המתפתחות כאחד. תופעה זו חמורה במיוחד מאחר שבעשורים האחרונים לא פותחו תרופות אנטיביוטיות חדשות. המחלות הזיהומיות ממשיכות גם היום להיות הגורם הראשון לתמותה בארצות מתפתחות (45%). הרופאים, שנאלצים לעתים לתת אנטיביוטיקה שלא צורך, תחת לחץ החולים, גורמים לשימוש יתר לא מבוקר ולא מושכל באנטיביוטיקה. החיידקיים השורדים טיפולים אלו הופכים לעמידים ומועברים בקלות יחסית לאוכלוסייה הנרחבת. בנוסף לכך גם טיפול "סביבתי אנטיביוטי" נגד מזיקים (כמו ריסוס אגסים/פירות נוספים), בחומרים, כגון **אוקסיטטרציקלין וסטראפטומיצין**, מגבירים אף הם את עמידות החיידקיים ואלו האחרונים מגיעים לצרכן במזונות השונים הכוללים פירות וירקות.

מקומה של הרפואה הווטרנרית בתהליך הגברת העמידות לחיידקיים

לפי סקירה ספרותית ומחקרית שנעשתה בעולם בעשור האחרון נמצאו שני סקטורים עיקריים בוטרנריה שתורמים להגברת עמידות החיידקיים. ענף הלול וענף החזירים. שני ענפי גידול אלו מאופיינים בשימוש בטיפולים אנטיביוטיים **מניעתיים** שניתנים, בחלקם, במזון ובמים. חיידקים כמו **קמפילובקטר, סלמונלה, וא.קולי** הפכו בחלקם לעמידים, והפרשתם מבע"ח הביאה בין היתר גם לזיהום סביבתי (כמו מקורות מים) ולפיזורם למרחק. מגע ישיר של העובדים במשקים אלו עם ההפרשות; הימצאות בעלי מקצוע במשק; נוכחות סוחרים ומבקרים במקום - כל אלו עלולים להביא להדבקה ישירה ולתחלואה קשה שעשויה להסתיים אף במוות. ולכן:

- יש למנוע בכל מחיר זיהום חיידקי של מוצרי המזון שמקורם מן החי (בשר, חלב, ביצים).
- יש להקפיד על כללי היגיינה חמורים לאורך כל תהליכי הגידול, הייצור, והשיווק, ולמנוע העברת חיידקים עמידים דרך המזון שעלולה לגרום לתחלואה נרחבת.

www.milk.org.il | office@milk.org.il

מה אנו חייבים לעשות כדי לצמצם את התופעה ואת הסכנה לבריאות הציבור?

- להשתמש באנטיביוטיקה על בסיס מקצועי /רפואי , תוך דגש על שמירת רווחת בע"ח, הגיינה, הזנה נכונה, חיסונים והעיקר - צמצום התחלואה.
- לקיים בין המגדל והרופא הווטרנרי הקליני חוזה עבודה והתקשרות על בסיס קבוע .
- להבין ולהפנים כי לא כל צליעה או דלקת עטין חייבות בטיפול אנטימיקרוביאלי.
- לנהל רישום ומעקב אחר כל הטיפולים הניתנים במשק החי ובקרה על יעילותם .
- להמנע מטיפולים אנטימיקרוביאליים הניתנים במזון או במים.
- לצרוך אך ורק חלב ומוצריו שעברו פיסטור כהלכה .

כיצד באה לידי ביטוי תופעת עמידות החיידקים בענף החלב ?

סיכום תוצאות מבחני רגישות שבוצעו בארץ במהלך השנים האחרונות, של חיידקים שבודדו מדלקות עטין, לא הראו כל עלייה בעמידות לפניצלין, ובחלק מהמקרים אף אובחנה מגמה הפוכה של עלייה ברגישות. ככלל, ניתן לומר כי בענף החלב בארץ, לא נמצאו עד היום כל הוכחות המעידות על עלייה בעמידות החיידקים, ויעילות התרופות הטיפוליות ממשיכה להיות גבוהה. יחד עם זאת, יש להמשיך ולחזק את מודעות המגדלים לחשיבות הנושא, ובמקביל לשפר את מערכת הבקרה העצמית והחיצונית, על מתן טיפולים אנטיביוטיים במשק החלב.